



Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky.
Kuntayhtymän hallitus
PL 100
70029 KYS

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPIIIRIN KY

01-03-2018

Dno _____

KIRJAAMO

ASIA

Kiireettömään hoitoon pääsy

Itä-Suomen aluehallintovirastoon on tullut loppuvuodesta 2017 useampi kantelu koskien Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) käsikirurgian erikoisalan toimintaa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen Itä-Suomen aluehallintovirastolle siirtämään kanteluun (ISAVI/2686/06.03.00/2017) aluehallintovirasto sai KYS:ltä 8.11.2017 käsikirurgian erikoisalan toimintaa koskevaan muistutukseen annetun vastauksen. Vastauksen perusteella aluehallintovirasto totesi, että KYS:n toiminta ei toteudu kaikilta osin lain edellyttämällä tavalla.

Itä-Suomen aluehallintovirasto vastasi kantelun johdosta eduskunnan oikeusasiamiehelle 29.11.2017 kirjeellä, että aluehallintovirasto käynnistää valvonnan käsikirurgian toiminnasta. Valvonnassa aluehallintovirasto selvittää hoitoon pääsyn toteutumista KYS:n käsikirurgian poliklinikalla. Tehtävän selvityksen perusteella aluehallintovirasto arvioi palvelujen toteutumisen lainmukaisuutta ja tarvittaessa antaa organisaatiolle velvoittavan määräyksen tilanteen korjaamisesta lainsäädännön edellyttämälle tasolle.

Edellä olevan perusteella Itä-Suomen aluehallintovirasto pyysi Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallitusta antamaan selvityksensä ainakin seuraavista seikoista yllä mainitulta erikoisalalta:

- 1) Mikä on hoitoon pääsyn odotusaika käsikirurgian erikoisalalla?
- 2) Mistä pitkät odotusajat johtuvat?
- 3) Mihin toimenpiteisiin odotusaikojen lyhentämiseksi on ryhdytty ja miten toimenpiteissä on onnistuttu?
- 4) Tarjotaanko jonossa oleville potilaille mahdollisuutta saada hoitoa ostopalveluna?
- 5) Otetaanko potilaaseen yhteyttä, jos jonotusaika venyy aiemmin ilmoitetusta? Miten yhteydenotto tapahtuu?

Saadut selvitykset

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin johtajaylilääkäri Jorma Penttisen 30.1.2018 antama lausunto, johon sisältyy vs. käsikirurgian ylilääkäri Matti Juntusen ja osaamiskeskusjohtaja Jukka Huopion 29.1.2018 yhdessä allekirjoittama selvitys.

Saadusta selvityksestä käy ilmi, että lääketieteellisesti kiireettömien potilaiden (R3) osalta on jonossa selvityksen antohetkellä noin 450 potilasta, joista noin 200 on

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
Mikkeli

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14
Kuopio

odottanut hoitoon pääsyä yli 3 kuukautta. Keskimääräinen R3 -potilaan jonotusaika on 5 – 6 kuukautta. Poliklinisiin toimenpiteisiin jonottavien odotettavissa oleva jonotusaika on 4 – 5 kuukautta. Leikkaustoimenpiteisiin keskimääräinen odotusaika kiireettömällä potilailla on 3 kuukautta eikä yli 6 kuukautta jonottaneita ole.

Selvityksen mukaan pitkät jonotusajat johtuvat KYS:n vähäisen käsikirurgityövoiman ja runsaan potilasmäärän epäsuhdasta. KYS:ssa on selvityksen laatimishetkellä 1,4 virkaa tekevää käsikirurgian erikoislääkärinä ja yksi erikoistuva lääkäri. Syyksi erikoislääkäripulaan kerrotaan mm. kahden pitkäaikaisen kirurgin eläköityminen, omaa erikoislääkärikoulutusta ei ole viime vuosina ollut, ulkopuolisen työvoiman rekrytointi ei ole onnistunut ja myös käsikirurgivaje keskussairaالاتasolla kuormittaa KYS:n jonoa.

Selvityksessä kerrotaan, että KYS:ssa on aloitettu 5.1.2018 ulkopuolisen konsultin pitämänä jononpurkupoliklinikatoiminta. Lisäksi virassa olevien käsikirurgien jononpurku on käynnistetty. Selvityksen mukaan palvelusetelin käyttöä on ehdotettu, mutta tästä ei ole saatu hallinnollista päätöstä tai ohjeistusta. Erikoislääkärityövoiman rekrytointimahdollisuuksia selvitetään koko ajan. Käsikirurgian ylilääkärin virka laitetaan hakuun helmikuun 2018 alussa.

Selvityksen mukaan käynnistetty jononpurkutoiminta on heti osoittanut tehonsa, jonottavien ensikäyntipotilaiden määrä oli 22.1.2018 263, kun luku oli joulukuun 2017 lopussa yli 400.

Selvityksessä edelleen kerrotaan, että ostopalveluun tai palvelusetelin käyttöön perustuvaa hoitoonohjausta ei ole käytössä, mutta asia on harkinnassa, mikäli jononpurkutoiminnasta huolimatta tilannetta ei saada pitkäjänteisesti oikaistua.

Selvityksen mukaan, että potilaat eivät saa reaaliaikaista tai päivitettyä tietoa jonotilanteesta. Potilaat ovat puhelimitse yhteydessä jonohoitajaan, joka antaa heille tietoa sen hetkisestä tilanteesta.

Johtajaylilääkäri Jorma Penttisen antaman lausunnon mukaan tärkeimpänä syynä siihen, että kiireettömien potilaiden poliklinikalle pääsy on viivästynyt, on se, että kaksi kokenutta erikoislääkärinä on jäänyt eläkkeelle vuoden 2017 aikana. Myös muualla erä-alueella on pula käsikirurgeista. KYS:ssä ei ole ollut käsikirurgian erikoisan pätevää dosenttitason vastuuhenkilöä moneen vuoteen. Koulutusyhteistyö on toteutettu Oulun yliopistollisen sairaalan kanssa.

Penttisen mukaan odotusaikojen lyhentämiseksi on palkattu vasta eläkkeelle jäänyt käsikirurgi pitämään jononpurkupoliklinikkaa. Odotusajat poliklinikalle ja leikkauksiin on saatu tällä menetelmällä lyhenemään. Penttisen lausunnon mukaan tässä vaiheessa ei vielä ole käynnistetty ostopalvelua esimerkiksi asiakassetelillä. Tavoitteena on saada käsikirurgian erikoisan koulutusohjelma toimivaksi.

Aiemmat selvitykset

Aluehallintovirasto sai muistutusvastauksen 15.11.2017 KYS:n kliiniset palvelut palvelujohtaja Markku Härmältä. Vastauksessa kerrottiin, että käsikirurgian resurssit ovat liian pienet. Muistutusvastauksen mukaan 20.10.2017 käsikirurgian poliklinikalle odotti 406 potilasta, joista 321 oli odottanut yli kolme kuukautta. Vanhimmat lähetepotilaat, jotka olivat odottaneet pääsyä poliklinikalle, olivat helmikuulta 2017.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14

Muistutusvastauksen mukaan käsikirurgian toimenpidepoliklinikalle odotti 166 potilasta, joista 42 oli odottanut yli kolme kuukautta.

Muistutusvastauksesta kävi ilmi, että odottaville potilaille lähetetään kirje, jossa todetaan ja pahoitellaan tilannetta ja pyydetään odottamaan aikanaan tulevaa tutkimus- ja hoitoa KYS:lle. Palvelusetelin käyttöä valmisteltiin jonon purkamiseksi.

Asian arviointi

Kiireettömään hoitoon pääsy

Saadun selvityksen perusteella kiireettömään hoitoon pääsy ei toteudu Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä kaikilta osin siten kuin terveydenhuoltolaissa on säädetty.

Saadusta selvityksestä käy ilmi, että KYS:ssä on ryhdytty toimenpiteisiin käsikirurgian erikoisan tilanteen korjaamiseksi. 5.1.2018 on käynnistetty ulkopuolisen pitämä jononpurkupoliklinikkatoiminta ja virassa olevien jononpurkutoiminta on käynnistetty. Saadun selvityksen mukaan tehdyt toimenpiteet ovat alkaneet näkyä ja jonottavien ensikäyntipotilaiden määrä on saatu pienenemään joulukuun 2017 400 jonottaneesta tammikuun 2018 263 jonottavaan ensikäyntipotilaaseen.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 52 §:n mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä vastaa siitä, että sekä kiireellisen että lähetteeseen perustuvan hoidon tarpeen arviointi ja hoito järjestetään yhtenäisin lääketieteellisin tai hammaslääketieteellisin perustein. Henkilön ottaminen sairaalaan kiireetöntä sairaanhoitoa varten edellyttää lääkärin tai hammaslääkärin tutkimukseen perustuvaa lähetettä.

Hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut kuntayhtymän sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia, on arviointi ja tarvittavat tutkimukset toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut sairaanhoitopiiriin sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön.

Hoidon tarpeen arvioinnin perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito ja neuvonta on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu.

Aluehallintovirasto toteaa, että jos odotusaika ensimmäiselle lääkärikäynnille on yli kolme kuukautta, hoidon tarpeen arviointi ei yleensä toteudu siten kuin terveydenhuoltolaissa on säädetty.

Saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto toteaa, että mikäli Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ei itse pysty tuottamaan terveydenhuollon palveluja lainsäädännön edellyttämässä ajassa, on sen järjestettävä palvelut esimerkiksi hankkimalla ne toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta taikka antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin, jolla kunta sitoutuu

maksamaan palvelun käyttäjän kunnan hyväksymältä yksityiseltä palvelujen tuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti.

Hoitoon pääsystä ilmoittaminen

Saadusta selvityksestä käy ilmi, että potilaille ei ilmoiteta hoitoon pääsyn ajankohtaa, vaan he joutuvat itse ottamaan puhelimitse yhteyden jonohoitajaan, joka antaa heille tietoa sen hetkisestä tilanteesta.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 4 §:n mukaan potilaalle on ilmoitettava hoitoon pääsyn ajankohta. Jos ilmoitettu ajankohta muuttuu, on uusi ajankohta ja muutoksen syy ilmoitettava potilaalle välittömästi. Hoitoon pääsystä ja hoidon järjestämisestä kansanterveystyön ja erikoissairaanhoidon yksiköissä säädetään erikseen terveydenhuoltolaissa.

Hallituksen esityksen (HE 77/2004) mukaan säännös tarkoittaa sitä, että järjestämisvelvollisuuden täsmentämisen myötä potilaan pitää saada tietää, milloin hän pääsee hoitoon, eikä häntä enää voida laittaa odottamaan hoitoon pääsyä epämääräiseksi ajaksi. Kun hoitoon pääsyn ajankohta ilmoitetaan, saadaan myös selville, täytyykö hoitoa mahdollisesti hankkia potilaalle muilta palveluntuottajilta. Menettelyä, jossa potilaalle ei ilmoiteta hoitoon pääsyn ajankohtaa, vaan hänet laitetaan odottamaan hoitoon pääsyä epämääräiseksi ajaksi, ei voida pitää lainmukaisena. Potilaan tulee saada tietää, milloin hän pääsee hoitoon. Tällä on merkitystä myös sen arvioinnissa, täytyykö hoitoa hankkia potilaalle mahdollisesti muilta palveluntuottajilta.

Aluehallintovirasto toteaa, että menettelyä, jossa potilaalle ei ilmoiteta hoitoon pääsyn ajankohtaa, vaan hänet laitetaan odottamaan hoitoon pääsyä epämääräiseksi ajaksi, ei voida pitää lainmukaisena. Potilaan tulee saada tietää, milloin hän pääsee hoitoon. Tällä on merkitystä myös sen arvioinnissa, täytyykö hoitoa hankkia potilaalle mahdollisesti muilta palveluntuottajilta.

Ratkaisu

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto kehottaa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymää tehostamaan toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että kiireettömään hoitoon pääsy ja hoitoon pääsystä ilmoittaminen toteutuvat asianmukaisesti ja säädösten edellyttämällä tavalla.

Itä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymää antamaan 30.6.2018 mennessä selvityksen siitä, miten tilanne on saatu säädösten edellyttämälle tasolle ja arvioi tuolloin määräyksen antamisen tarpeellisuutta.

Säädökset

Laki aluehallintovirastoista 4 § ja 6 §

Perustuslaki (731/1999) 19 ja 21 §

Terveydenhuoltolaki 52 §

Erikoissairaanhoidonlaki (1062/1989) 5 § 3 mom.

Laki Potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 4 § (muutos 1335/2010)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992) 4 §:n

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei saa hallintokäyttölain (586/196) 5 §:n 1 momentin perusteella hakea valittamalla muutosta.

Johtaja

Ulla Ahonen

Terveystieteiden ylityöntekijä,
ryhmävastaava

Marja Hyvärinen

Jakelu: Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin ky
Kuntayhtymän hallitus

Tiedoksi: KYS
Johtajaylilääkäri (jota pyydetään saattamaan ratkaisu asiassa selvityksen
antaneiden tietoon)

Eduskunnan oikeusasiamies
00102 Eduskunta

Valvira
PL 210, 00281 Helsinki

Tämä asiakirja ISAVI/3631/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/3631/2017 har godkänts elektroniskt

Ahonen Ulla 28.02.2018 13:25

Hyvärinen Marja L 28.02.2018 13:20